

KÚRIA

Bfv.II.1343/2014/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év március hó 11. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A csalás büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kiskőrösi Járásbíróság 9.B.284/2012/60. számú ítéletét megváltoztatja:

- a terheltet az ellene csalás büntette [1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmenti,
- a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.80199/2008/50. számú ítéletével kiszabott 6 (hat) hónap börtön és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 19.B.34132/2008/27. számú ítéletével kiszabott 8 (nyolc) hónap börtön végrehajtásának elrendelésére vonatkozó rendelkezést mellőzi,
- a 155.997 (százötvenezer-kilencszázkilencvenhét) forint bűnügyi költség megfizetésére kötelező rendelkezést mellőzi,
- a Kiskőrösi Járásbíróság bünyelnyilvántartásában Bny. 68/2012. szám alatt kezelt bűnjelek lefoglalását megszünteti; az 1.-3. és 5. tételű bűnjeleket a P. Pénzügyi Szolgáltató Holding Zrt. részére; a 4. és 6.-8. tételű bűnjeleket P. D. részére kiadni rendeli.

Elrendeli a terhelt által bűnügyi költség címén esetlegesen befizetett összegnek a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt történő visszatérítését.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Kiskőrösi Járásbíróság a 2013. november 4. napján tárgyaláson meghozott, kihirdetett, 2013. december 10. napján jogerős 9.B.284/2012/60. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki sikkasztás bűntettében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 317. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont].

Ezért őt - mint különös visszaesőt - 2 év 3 hónap börtönre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Rendelkezett a Pesti Központi Kerületi Bíróság - a Fővárosi Bíróság 31.Bf.7044/2010/13. számú végzésével - 2010. október 7-én jogerős 20.B.80199/2008/50. számú ítéletével kiszabott 6 hónap börtön és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2010. december 16-án jogerős 19.B.132/2008/27. számú ítéletével kiszabott 8 hónap börtön végrehajtásának elrendeléséről.

Rendelkezett továbbá a lefoglalt bűnjelekről, és a terheltet 155.997 forint bűnügyi költség megfizetésére kötelezte.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontját megjelölve a bűnösségének megállapítása és az ítélet meghozatalában kizárt bíró részvétele miatt, hatályon kívül helyezés, új eljárásra utasítás és felmentése, valamint a sértettel szemben büntetőeljárás elrendelése érdekében.

Az indítvány a Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulatan és c) pontján, illetőleg a Be. 373. §-a (1) bekezdésének II.b) pontján alapul.

A terhelt indokai szerint

- nem követte el a sikkasztást, abban nem bűnös, a szerződés szerint járt el, mert jogosult volt a személygépkocsi másnak átadására, amikor kiderült, hogy Lakatos Ottó nem fizeti a részleteket, ő szólította fel a személygépkocsi visszavételére,
- valójában a sértett követte el a sikkasztást, mert a lízingelt személygépkocsit banki jóváhagyás nélkül adta át neki,
- a sértett rokona egy bíró, és ez összefüggésben áll azzal, hogy őt a bíróság elítélte, azaz az ítéletet hozó bíró elfoglalt volt, ezért az általa kért új eljárásban az ő lakóhelye szerint illetékes bíróság járjon el.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1400/2014. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.

A Legfőbb Ügyészség kifejtette, hogy

- a Be. 416. §-ának (1) bekezdése határozza meg a felülvizsgálat okait, azok között nem szerepel, s így nem is felülvizsgálati ok, hogy a bíróság nem járt el más bűncselekmény miatt,
- a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás irányadó, és nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés], az pedig nem tartalmazza, hogy a terhelt a sértettel kötött üzembentartói szerződés alapján jogosult lett volna harmadik személy használatába adni a személygépkocsit,
- az irányadó tényállás alapján a terhelt megtévesztette a sértettet, amikor azt állította, hogy külföldre távozása miatt a testvérének adja át a személygépkocsit, aki helyette fizeti annak terheit, ám így a sértett beleegyezése nélkül engedte át a személygépkocsi birtokát L. O.-nak, aki csak a sértett kérésére szolgáltatta azt vissza,
- ezért a terhelt a tulajdonost megillető rendelkezési jogot gyakorolva sajátjaként rendelkezett a személygépkocsival (BH 1984.390.), miáltal bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül került sor,
- a terhelt közvetve azt állította, hogy az ítéletet hozó bíró elfogult volt,
- ugyanakkor a 25/2013. (X.4.) AB határozatból következően a felülvizsgálati eljárásban sincs helye érdemi vizsgálatnak, ha az nem felel meg a Be. 23. §-ának (3) bekezdésében foglaltaknak, márpedig a terhelt nem valószínűsítette, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről csak a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást,
- továbbá az elfogultság általánosság szintjén történő megfogalmazása, amely még közvetett összefüggésben sincs a bíró személyével, nem alkalmas a kizárási ok megállapítására (BH 2010.323.), amit egyébként konkrét és alapos okkal lehet csak alátámasztani,
- ekként a közvetve állított abszolút eljárási szabálysértés [Be. 373. § (1) bekezdés II.b) pont] nem állapítható meg.

A Legfőbb Ügyészség - más feltételen eljárási szabálysértést sem észlelve - indítványozta a megtámadott határozat tanácsülésen történő hatályában fenntartását.

A terhelt kirendelt védője az észrevételében

- ténybeli és jogi megalapozottság hiányában nem osztotta a bírói elfogultságra hivatkozást,
- ugyanakkor az indokolási kötelezettség elmulasztása [Be. 416. § (1) bekezdés c) pont, Be. 373. § (1) bekezdés III.a) pont] miatt az ítélet hatályon kívül helyezésére és új eljárásra utasításra tett indítványt, mert
- a „gépjármű üzembentartói szerződés” tartalmát az ítélet nem tartalmazza, így a tényállásból nem állapítható meg, az indokolás alapján pedig nem zárható ki, hogy a terhelt jogosult volt a

személygépkocsi átadására,

- az irányadó tényállás szerint a terhelt közölte a sértettel, hogy a személygépkocsit a testvérének adja (helyesen: adta) át, ugyanakkor nem a terhelthez fűződő hozzátartozói viszony vagy annak hiánya alapozhatja meg a terhelt büntetőjogi felelősségét,
- a sértett megtévesztésének nincs érdemi jelentősége, mert a sértett számára egyaránt ismeretlen volt mind a terhelt testvére, mind L. O., valamint a sajátjakénti rendelkezés esetén az elkövető általában a harmadik személyt téveszti meg a tulajdonjogát vagy tulajdonosi jogosítványait illetően,
- feltáratlan és érdemi értékelés nélkül maradt a harmadik személynek való átadásba beleegyezés kérdése.

A terhelt nem tett észrevételt az ügyészi álláspontra.

III.

A felülvizsgálati indítvány - az alábbiak szerint - alapos.

1. A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a jelen ügyben megvalósult-e ún. feltétlen (más megnevezéssel abszolút) eljárási szabálysértés, ugyanis az további vizsgálat nélkül vonná maga után a büntetőeljárási törvényben meghatározott jogkövetkezményt.

A Be. 416. §-ának c) pontjában utalt Be. 373. §-a (1) bekezdésének II.b) pontja szerint az ítéletet hatályon kívül kell helyezni, és új eljárást kell elrendelni, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.

A terhelt szerint a sértett rokona egy bíró, és ez összefüggésben áll azzal, hogy őt a bíróság elítélte, azaz az ítéletet hozó bíró elfogult volt.

A 25/2013. (X.4.) AB számú határozatban kimondta: az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott felülvizsgálati eljárást megalapozhatja a Be. 21. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány (rendelkező rész 1. pont) abban az esetben is, ha a kizárási ok a jogerős döntés meghozatalát követően merült fel; a törvény egyéb szabályainak megfelelő felülvizsgálati indítványt érdemben kell vizsgálni, értékelni és elbírálni (Indokolás [50]).

A Be. 21. §-a (1) bekezdésének e) pontja szerint bíróként nem járhat el, akitől az ügy elfogulatlan megítélése - az a)-d) pontban meghatározottakon túl - egyéb okból nem várható. A Be. 23. §-ának (3) bekezdése ugyanakkor kimondja, hogy a (2) bekezdésben megjelölt jogosult a Be. 21. § (1) bekezdésének e) pontjában szabályozott kizárási okot a tárgyalás megkezdése után csak akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és ha azt nyomban bejelenti.

A terhelt az indítványban nem hivatkozott rá és ily módon nem valószínűsítette, hogy az adott kizárási okról a jogerős döntés meghozatalát követően szerzett tudomást. Ez önmagában teszi elfoghatatlanná indítványának a kizárt bíróra hivatkozását. Amennyiben pedig a terhelt valószínűsítette volna, hogy az adott kizárási okról a jogerős döntés meghozatalát követően szerzett tudomást, az elfogultság kizárólag konkrét és való tények alapján válhatna vizsgálhatóvá (BH 2010.323.).

Csakhogy a terhelt szubjektív alapon talált összefüggést a sértettnek egy másik bíróság bírójával fennállóként állított rokonsága és az ítéletet hozó bíró őt marasztaló döntése között, ami alapos nem is lehetne.

A vázolt körülmények között a terhelt által állított bírói kizártság felülvizsgálat alapját nem képezheti.

2. A Kúria leszögezi, hogy az a kérdés, követett-e el a sértett bűncselekményt, felülvizsgálati okot nem képez, ugyanis a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz [Be. 2. § (3) bekezdés]. A jelen ügyben az ügyész a terhelt ellen emelt vádat, és a vád csak a terhelt terhére rótt cselekményt tartalmazta. Ehhez képest eljárásjogi szempontból közömbös, hogy a sértett bűncselekményt követett-e el. A Kúria megjegyzi, hogy ha az ügyész a sértett ellen is vádat emelt volna, ennek sem lett volna jelentősége a terhelt büntetőjogi felelőssége kérdésében, hiszen az irányadó tényállás szerint a terhelt nem tudott arról, hogy a személygépkocsit a pénzintézet opciós joga terheli.

Az eddig érintett részeiben megnyilvánuló kizártság önmagában elutasításhoz [Be. 421. § (2) bekezdés 1. mondat 1. fordulat] vezetne, érdemi elbírálásra az indítvány egyéb érve alapján került sor.

3. A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján helye van felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor.

A jelen ügyben az ügyész csalás miatt emelt vádat.

A korábbi Btk. 318. §-ának (1) bekezdése szerint, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

A bíróság sikkasztásban mondta ki a terhelt bűnösségét.

A korábbi Btk. 317. §-ának (1) bekezdése szerint, aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el.

A felülvizsgálati eljárásban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött.

Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés], ekként a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A Kúria vizsgálta, hogy az irányadó tényállás alapján vonható-e következtetés a terhelt bűnösségére, azaz elkövette-e a csalást vagy a sikkasztást.

Az irányadó tényállás a következőket tartalmazza:

- a sértett pénzügyi kölcsönből személygépkocsit vásárolt, azon a hitelezőnek biztosítékként opciós joga volt,
- a sértett hitelátvállalással eladásra hirdette a személygépkocsit, arra a terhelt magát egy kft. alkalmazottjának kiadva jelentkezett,
- a terhelt a sértettől üzembentartói szerződéssel - nem tudva a pénzügyi intézetet illető opciós jogról - 2011. július 7-én átvette az 1,5 millió forint értékű személygépkocsit, és kifizette a júliusi-augusztusi részletet és egyhavi biztosítási díjat,
- a terhelt ezután közölte a sértettel, hogy külföldre utazik, a személygépkocsit a testvérének adta át, aki helyette fizetni fogja a részleteket,
- a terhelt valójában 2011. július végén-augusztus elején L. O.-nak adta át a személygépkocsit,
- a pénzügyi intézet a kölcsönszerződést 2011. szeptember 8-án azonnali hatállyal felmondta, vételi jogát kívánta érvényesíteni, az erről 2011. szeptember 12-én értesülő sértett kérésére L. O. a személygépkocsit 2011. szeptember 13-án visszavitte, azt a rendőrség lefoglalta és a pénzügyi intézetnek kiadta.

Az irányadó tényállásból nem tűnnek ki sem a csalás, sem a sikkasztás törvényi tényállási elemei.

A bíróság - szemben a váddal - jogi értékelésében elvetette, hogy a felrótt cselekmény csalásnak minősülhetne (ítélet 7. oldal 3-7. bekezdés).

Az irányadó tényállás nem tartalmazza, hogy a terheltet jogtalan haszonszerzési cél vezette volna, és azt sem, hogy a terhelt a fizetési képessége vagy fizetési készsége tekintetében a sértett tévedésbe ejtésével, vagy tévedésben tartásával kárt okozott. Csalásról ezért nem lehet szó, annak ellenére, hogy megtévesztő elemként a terhelt magát egy kft. alkalmazottjának kiadva jelentkezett a sértett hirdetésére, majd később a sértettnek a valóságostól eltérő személyt jelölt meg, mint akinek ténylegesen átengedte a személygépkocsit.

Az irányadó tényállásból az tűnik ki, hogy a terhelt üzembentartói szerződéssel vette át a sértett személygépkocsiját, ami az számára

kétségtelenül idegen dolog volt.

A kérdés e körben az, hogy a terhelt eltulajdonította-e, vagy sajátjaként rendelkezett-e a személygépkocsival.

A sikkasztás elkövetési magatartása az eltulajdonítás, vagy a sajátjakénti rendelkezés.

Az elkövetéskor hatályos Ptk. 112. §-ának (1) bekezdése szerint a tulajdonost megilleti az a jog, hogy a dolog birtokát, használatát vagy hasznai szedésének jogát másnak átengedje, a dolgot biztosítéskul adja vagy más módon megterhelje, továbbá hogy tulajdonjogát másra átruházza vagy azzal felhagyjon.

Az irányadó tényállás egyszerű leíró jelleggel rögzítette, hogy a terhelt a személygépkocsit 2011. július végén-augusztus elején átadta L. O.-nak, a sértettel mégis azt közölte, hogy a testvérének adta át; a sértett csak a pénzügyintézetnek a kölcsönszerződés felmondásáról történő 2011. szeptember 12-i értesülése után kérte vissza a személygépkocsit L. O.-tól.

A Kúria hangsúlyos jelentőséget tulajdonít annak, hogy az irányadó tényállás nem tartalmaz olyan megállapítást, amely szerint a sértett a személygépkocsi harmadik személynek átadását kifogásolta volna, sőt a kifogásolás hiánya egyértelműen következik abból, hogy a sértett a személygépkocsit csak a kölcsönszerződés pénzügyintézet általi felmondásáról értesülése után kérte vissza. A sértett találkozott is L. O.-val.

Miután a személygépkocsi harmadik személynek átadása ellen a sértett nem tiltakozott, nem bír büntetőjogi következménnyel, hogy a terhelt - egyébként akármely okból - a testvérének átadásról tájékoztatta a sértettet.

Összegezve: Az irányadó tényállás alapján a terhelt csalást, sikkasztást, vagy más bűncselekményt nem követett el, ekként a terhelt bűnösségét a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg.

A kifejtettek alapján a Kúria a támadott határozatot - a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból vizsgálendő eljárási szabálysértést nem észlelve - a Be. 427. § (1) bekezdése a) pontjának 1. fordulata alapján megváltoztatta, és a terheltet - a Be. 419. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazandó Be. 331. §-ának (1) bekezdése, illetőleg a Be. 6. § (3) bekezdése a) pontjának 1. fordulata alapján - felmentette a csalás büntette miatt emelt vád alól.

A Kúria - a felmentésből következően - mellőzte a korábbi két ítélettel kiszabott szabadságvesztések végrehajtásának elrendelésére és a bűnügyi költség megfizetésére kötelező rendelkezéseket.

A Kúria a lefoglalt bűnjelekről a Be. 155. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata és (2) bekezdése alapján rendelkezett.

A Kúria rendelkezett továbbá a terhelt által esetlegesen megfizetett bünyügyi költség visszatérítéséről [Be. 585. § (1) bekezdés].

A Kúria a kirendelt védő díját a 7. sorszámú végzésével megállapította. A felülvizsgálati eljárásban felmerült ezen bünyügyi költséget az állam viseli [Be. 429. § (1) bekezdés 2. mondat].

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. március 11.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Idzigné dr. Novák Csilla s.k. előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelél:

*tisztviselő
Bné*